

Målsætning og lokal deltagelses- planlægning for mennesker med handicap i Kiel

Kolofon

Udgiver

Landeshauptstadt Kiel

Postfach 11 52

24099 Kiel

Kontoret for familie og sociale spørgsmål

Afd. „Koordinationscenter – at blive ældre“ og

„Koordinationscenter for mennesker med handicap“

Stephan-Heinzel-Straße 2

24116 Kiel

Tel.: 04 31/901-3277

Fax: 04 31/901-632 16

E-mail: familie.soziales@kiel.de

www.kiel.de

Redaktion

Kontoret for familie og sociale spørgsmål

Afd. „Koordinationscenter – at blive ældre“

og „Koordinationscenter for mennesker med handicap“

Kontoret for kommunikation, markedsføring og erhvervs-spørgsmål

Fotos

Amt für Familie und Soziales

Abt. „Leitstelle Älter werden“ und „Leitstelle für Menschen mit Behinderung“

Amt für Kommunikation, Standortmarketing und Wirtschaftsfragen

Tryk

Neue Nieswand Druck, Kiel

1. Auflage, 50 Stück

Kiel, Juli 2011

Målsætning
og lokal deltagelsesplan-
lægning for mennesker med
handicap i Kiel

Præambel „Målsætning og lokal deltagelsesplanlægning“

Værdighed, deltagelse, retfærdighed – Kiel-metoden

Byen har i lang tid sammen med mennesker med handicap arbejdet for en forbedring af deres situation.

2007 blev der for første gang udarbejdet en målsætning med krav og anbefalinger til planlægningen af den lokale deltagelse.

Målsætningen har allerede sat meget i værk. Nu gøres der status.

Den aktualiserede målsætning er tilpasset til FN-konventionen om mennesker med handicaps rettigheder.

I arbejdet og planlægningen for og med mennesker med handicap har Kiel indtaget en førerrolle i Slesvig-Holsten i over 50 år; allerede i starten af 1980'erne formulerede byen en "plan for handicappede".

Eftersom livsbetingelserne og de retlige og samfundsmæssige rammer samt de tekniske muligheder er i konstant udvikling, lægger Kiel vægt på en kontinuerlig planlægning og videreudvikling af dette arbejde.

I 2005 fremlagdes en rapport om mennesker med handicaps situation i Kiel. "Målsætning og lokal deltagelsesplanlægning for mennesker med handicap i Landeshauptstadt Kiel", som vedtoges af byrådet i november 2007 bygger på denne rapport.

Selvhjælpsgrupper, foreninger og institutioner, det rådgivende udvalg for mennesker med handicap, politik og forvaltning tog del i denne omfattende diskussions- og kommunikationsproces – denne „Kiel-metode“ er enestående i Slesvig-Holsten.

Med målsætningen blev der taget et vigtigt skridt hen imod mere værdighed, deltagelse og retfærdighed og samtidig skabt en selvforpligtelse for byens politikere og forvaltning. Nu er det på tide at gøre status, og analysere på hvilke områder "Målsætningen og den lokale deltagelsesplanlægning" har kunnet bestå og på hvilke områder der mangler tiltag.

Den foreliggende målsætning er videreudviklet, aktualiseret og tilpasset til FN-konventionen om mennesker med handicaps rettigheder. Den i februar 2010 til dette formål af rådsforsamlingen gensammenkaldte projektgruppe fremlægger på de følgende sider resultatet af den rådslagninger og diskussioner. I rådsforsamlingen den 9. juni 2011 blev den nye målsætning enstemmigt vedtaget.

Kiel by udfærdiger på årlig basis et tiltagskatalog til omsætning af målsætningerne.

Udvalget for sociale spørgsmål, bolig og sundhed udpegede følgende medlemmer til projektgruppen „Målsætning og lokal deltagelsesplanlægning“:

- ▶ **Brigitte Hinrichs,**
det rådgivende udvalg for mennesker med handicap;
- ▶ **Wolfgang Goebel,**
det rådgivende udvalg for mennesker med handicap;
- ▶ **Eckehard Raupach,**
det rådgivende udvalg for mennesker med handicap;
- ▶ **Helga Kiel,**
delstatsforeningen for fysisk og multihandicappede mennesker;
- ▶ **Doris Michaelis-Pieper,**
Socialforeningen Tyskland – Kredsforeningen i Kiel;
- ▶ **Jens Kretzschmar,**
Delstatsforeningen for livshjælp til mennesker med mentale handicap;
- ▶ **Brigitte Harbering,**
Selvhjælpsorganisationen KIBIS;
- ▶ **Jürgen Bischoff,**
Brücke SH;
- ▶ **Klaus Teske,**
Institutionen Drachensee;
- ▶ **Thomas Wehner,**
SPD – Rådsgruppe;
- ▶ **Sönke Lintzen,**
CDU – Rådsgruppe;
- ▶ **Bianca Kronschnabel,**
Rådsgruppe Bündnis 90 / DIE GRÜNEN;
- ▶ **Kirsten Röhl,**
FDP – Rådsgruppe;
- ▶ **Hoger Pohreep,**
Rådsgruppe Die Linke;
- ▶ **Bernd Jenning,**
Rådsgruppe Direkte Demokratie;
- ▶ **Alfred Bornhalm,**
Kontoret for familie og sociale spørgsmål;
- ▶ **Fritz Schultz,**
Kontoret for familie og sociale spørgsmål.

Mennesker med handicap bestemmer selv, hvordan de vil tage del i livet i byen.

De individuelt ulige forudsætninger for samfundsmæssig deltagelse danner målestokken for hjælpen.

Vi vil forhindre udgrænsning og diskriminering

Målsætningen er inklusion.

Yderligere samfundsændringer er nødvendige. Respekten for mennesker med handicaps ønsker og forestillinger skal stå i centrum for vores handlinger.

1. udgangspunkt og samtidig forpligtende målestok: Mennesker med handicap i vores by – Kiels målsætning

Mennesker med handicap i vores by

Det grundlæggende mål er at muliggøre en selvbestemt og ligeberettiget deltagelse i livet i vores by for mennesker med handicap. Alle mennesker i Kiel skal udforme deres liv med de samme chancer, de skal kunne deltage i alt og udvikle en livsstil, der passer til deres ønsker og behov.

Årsagerne til handicap er så mangfoldige og forskellige som menneskene selv. Derfor støtter vi mennesker med handicap således, at kun de individuelt ulige forudsætninger for en selvbestemt deltagelse i samfundslivet danner målestokken for udviklingen af et tilbud. For at virkeliggøre dette tilbyder vi – der hvor det er ønsket og påkrævet – omfattende og vedvarende informationer, hjælp, ledsagelse og støtte.

I Kiel er alle mennesker med og uden handicap ligeberettigede. Vi ved, at mennesker med handicap – tidligere men også nu om stunder – ofte konfronteres med uforståelse, udgrænsning og diskriminering i dagligdagen. Vi er bevidste om, at handicap altid har både et individuelt og samfundsmæssigt aspekt.

Vores vigtigste tema er derfor den samfundsmæssige udfordring, at muliggøre en selvbestemt deltagelse i samfundslivet og en livsudfoldelse uden barrierer for alle mennesker i Kiel. Dette er på en og samme tid vores mål og vores samfundsmæssige udfordring: et samfund, som orienterer sig mod målet inklusion, en by uden barrierer.

For at opnå dette er det efter vores mening nødvendigt med yderligere forandringer af samfundsstrukturer og tankebaner. Af denne grund vender vi os imod alle former for udgrænsning, diskriminering og formynderi. Vi respekterer og beskytter menneskers individuelle rettigheder og interesser – især idet vi er os deres specielle sårbarheder bevidst. For os er FN-konventionen om mennesker med handicaps rettigheder på samme tid målsætning og rettesnor for vores handlinger.

Respekt for menneskers livsudfoldelse – støtte og muliggørelse af udviklinger

Den sociale og kulturelle livsplanlægning er udgangspunkt for selvbestemt deltagelse. De passende sociale og kulturelle rammebetingelser er en nødvendig forudsætning for planlægningen af et selvbestemt liv. Vi arbejder for et fælles liv, som er præget af tolerance og gensidig respekt.

Mennesker med handicap er på grund af personlige og ofte også samfundsmæssige omstændigheder begrænsede i deres handlemuligheder. Den enkeltes udvikling forløber og udfolder sig på baggrund af den individuelle biografi med forskellig hastighed og fremtoning. Også ved meget alvorlige handicap med stort støttebehov går vi ud fra menneskets evne til at lære og udvikle sig.

Vores første mål er at sikre sammenlignelig livskvalitet for alle mennesker i byen. Et næste mål er at inddrage mennesker med handicap som eksperter i egen sag. Gennem en orientering mod individuelle behov vil vi fremme disse kompetencer og udviklingskræfter for at opnå en videst mulig selvstændig og selvbestemt livsførelse.

Eftersom vi med eftertryk vil fremme og realisere inklusionstanken, leder vi efter nye veje at gå, som allerede fra starten udelukker en udgrænsning. Vi foretrækker metoder og løsninger, som indretter sig i sociale rum og som inddrager bydelens ressourcer.

For alle mennesker med handicap gælder det om at opnå individuelle muligheder for en forbedret deltagelse. Selvstændighed og selvbestemmelse er målet.

Hjælp og støtte skal muliggøres der, hvor menneskerne lever – i fortrolige og personlige omgivelser.

Mennesker med handicap og deres familier skal især styrkes.

FN-konventionen beskriver rettigheder og viser veje til forbedring og forandring af livsbetingelserne for mennesker med handicap.

Det rådgivende udvalg for mennesker med handicap varetager mennesker med handicaps interesser overfor Kiel by.

Styrkelse af det fælles engagement – støt det rådgivende udvalg for mennesker med handicap

Alle byens institutioner, indretninger, rådgivningssteder, selvhjælpsgrupper og -organisationer og alle personer og aktører som har deres virke deri, arbejder for menneskers med handicaps – og deres familiers – rettigheder, interesser og behov. Familiemedlemmer befinder sig på grund af deres store engagement ofte i en særligt belastende situation. Deraf vokser en forpligtelse til at støtte mennesker med handicap og deres familier med henblik på materiel, social og emotionel sikkerhed og tryghed. Dette er især vigtigt for børn af forældre med handicap.

Dette realiseres i pålidelige strukturer og processer, som arbejder på en basis af kontinuitet, faglighed og konstant forbedring. Vi tilstræber, at de nødvendige sociale tjenester og indretninger står til rådighed rettidigt og i tilstrækkeligt omfang. I vores planlægning og implementering orienterer vi os efter FN-konventionen om mennesker med handicaps rettigheder og efter FN-standardreglen "Agenda 22". Menneskerne med handicaps og deres omgivers kompetencer og erfaringer er altid centrale elementer i disse processer.

Ikke mindst på denne baggrund har det rådgivende udvalg for mennesker med handicap stor betydning: Udvalgt af rådsforsamlingen, støtter det denne med informationer, faglig rådgivning og i forberedelsen af beslutninger. Derudover giver det anbefalinger til en barrierefri indretning af Kiel. Det rådgivende udvalgs formand eller et af udvalget udpeget medlem har tale- og forslagsret i de politiske organer og i rådsforsamlingen. For at kunne varetage disse opgaver, skal det rådgivende udvalg spørges rettidigt til råds i alle beslutningsprocesser og projekter. Efter afslutningen af projektet skal der aflægges rapport til det rådgivende udvalg, om, og i hvor høj grad, dets forslag er blevet indarbejdet. Hertil skal forvaltningen tilrettelægge en procedure. Generelt bør det tilstræbes, at udvalgets deltagelse rækker ud over formuleringen af hørings svar og beslutningsforslag.

Af transparensgrunde er der i det rådgivende udvalg for mennesker med handicaps fundats forankret en årlig beretning til de politiske organer, således at der produceres aktuelle rapporter om udvalgets virksomhed – dets opgaver, målsætninger, succeser og bremseklokker.

Opbygningen af en barrierefri hjemmeside til det rådgivende udvalg i Kiel bys regi vil få stor betydning. Udvalgsarbejdet skal derigennem gøres bedre tilgængeligt for offentligheden og give alle mennesker i byen mulighed for deltagelse og kommunikation.

Det rådgivende udvalg aflægger årligt rapport til de politiske organer om sine arbejdsresultater.

Forvaltningen er til for alle mennesker i Kiel!

Forvaltningen støtter mennesker med handicap i opnåelsen af selvbestemmelse, deltagelse og ligeberettigelse.

Deltagelsesplanlægningen gennemdrøftes grundigt med de berørte. Målene udarbejdes i fællesskab.

1. Nedbryd spændinger: fra bureaukratisk socialstat til social borgerstat – handlingsanbefaling forvaltning

Selvom socialforvaltningen er særligt ansvarlig for mennesker med handicaps interesser, gælder de samme principper for hele Kiels forvaltning.

Der er næppe nogen målgruppe, for hvilken paradigmeskiftet i institutionerne og i forvaltningen af de sociale sikkerhedssystemer er af så stor betydning som for mennesker med handicap. Hverdagen i institutionerne og forvaltningen skal ikke styres af en ageren som øvrighedsstat, formynderisk og overomsorgsfuld, men af en handle måde, der bygger på selvbestemmelse, deltagelse og ligeberettigelse, og som samtidig lever op til principperne om transparens og nærhed til borgeren.

Netop fordi de i sociallovgivningsbog IX nyligt forankrede principper endnu ikke i fuld udstrækning kunne omsættes til praksis, er forvaltningen forpligtet til målrettet at bringe disse i overensstemmelse med mennesker med handicaps konkrete og individuelle behov. Målsætningen om deltagelse, selvbestemmelse og ligeberettigelse er en løbende udfordring for Kiel, som kræver konstant forandring og udvikling i forvaltningen.

De følgende initiativer, tiltag og forslag skal fremmes og sættes i værk:

- Der eksisterer et individuelt retskrav på opstillingen af en samlet plan indenfor rammerne integrationshjælpen. Den dermed forbundne deltagelsesplanlægning sker i et samarbejde mellem den støtteberettigede og andre deltagere. Forløbet er en kommunikativ proces, som sikrer, at der tages hensyn til den enkeltes selvbestemmelse, evner og individuelle situation. Familie- og socialkontoret har allerede i „Retningslinjer for indledning og gennemførelse af integrationshjælpen“ udviklet en bindende metodik, som de har succes med at arbejde ud fra. De i SGB IX foreskrevne frister er optaget i disse retningslinjer.

- Gennemførelsen af det samlede planforløb er en ansvarsfuld opgave. Kvalificeringen og videreuddannelsen af medarbejderne skal derfor være en løbende opgave i ligeså høj grad som udviklingen af effektive styringsmekanismer i forvaltningen som ydelsesgaranti- og omkostningsansvarlig. Forvaltningen er ansvarlig for den fagligt egnede støtte og leveringen af ydelserne.
- Generelt gælder det om at indrette ydelserne i integrationshjælpen efter de individuelle behov og ikke efter tilbudene. I dialogen med leverandørerne af ydelserne skal der arbejdes hen imod en fleksibilisering af tilbudene, og skabelsen af netværk og støtte-systemer i nærheden af boligerne skal fremmes. Arbejdsfællesskabet ifølge § 4 SGB XII er et velegnet forum for deling af erfaringer, diskussion og videreudvikling. I ydelsesmodtagernes interesse skal der opnås et bedre samarbejde mellem rehabiliteringsinstitutionerne.
- De hidtidige erfaringer fra det praktiske og det rådgivende arbejde viser, at der skal tages mere hensyn til det interkulturelle aspekt på alle opgaverområder for mennesker med handicap. Dette gælder ikke kun for den konkrete støtte, men også specielt for den forudgående information og rådgivning. Der udvikles koncepter, som hjælper med til at nedbryde adgangsbarrierer for migranter og migranter med handicap og deres familier. Det forventes og støttes, at de beskæftigede opbygger interkulturelle kompetencer, og de afkræves hensyntagen til kulturelle særheder indenfor områderne bolig og pleje.
- Det „personlige budget“ er i og med dets forankring i lovgivningen mere end blot en styrkelse af selvbestemmelsen for mange mennesker. Det er lovgiverens udtrykkelige mål, at gøre det muligt for den ydelsesberettigede at føre et selvstændigt liv på eget ansvar. Af denne grund bør socialhjælpsmyndighe-

Medarbejdere videreuddanner sig for at opnå de nødvendige fagkompetencer.

Forvaltning og indretninger skal være i konstant dialog, for at koordinere hjælpen og udvikle deres tilbud passende til behovet.

Mennesker med handicap og migrationsbaggrund støttes ekstra meget. Informationer om deres rettigheder og muligheder skal formidles bedre på byens kontorer, og i byens egne virksomheder skal der beskæftiges mere fagpersonale med interkulturel kompetence.

Alle som selv vil tage ansvaret for forvaltningen og styringen af deres støt-
teydelser, får et „personligt budget“, et fastlagt beløb.

„Kontrolcenteret for mennesker med handicap“ er en central kontaktflade i forvaltningen. For mennesker med handicap oprettes et klagemanagement.

For at kunne føre en god politik for mennesker med handicap skal man vide mest muligt om deres livsbetingelser. Sådan er det ikke i Kiel.

Kiel by vil tilvejebringe flere informationer.

den tage denne krævende og vigtige reformsætning, der som ingen anden betegner paradigmeskiftet i integrationshjælpen, konstruktivt til sig. Dertil startes en omfattende kommunikations- og diskussionsproces f.eks. med mennesker med handicap, udvalg, foreninger, institutionssammenslutninger og rådgivende udvalg.

- „Kontrolcenteret for mennesker med handicap“ er en vigtig og central organisationsenhed og kontaktflade i forvaltningen. Det er kontaktsted for mennesker med og uden handicap, for det rådgivende udvalg, for andre organer og for forvaltningen selv. Derudover er det førende i sikringen af gennemførelsen af målsætningen og dennes handlingsanbefalinger. Kontrolcenteret for mennesker med handicap udarbejder et klagemanagement, som vil kunne finde omfattende anvendelse.
- Planlægningsretningslinjerne i "Agenda 22" slår fast, at grundlaget for en konstant politik og planlægning sikres af information og forskning. De fremhæver nødvendigheden af statistiske undersøgelser og forskning i mennesker med handicaps livsbetingelser som et grundlag for forbedringen af deres livsbetingelser og til skabelsen af chancelighed. Dette krav afslører en tilstand i Kiel, som skal forberedes. Informationsmanglen skal formindskes på tre niveauer:
Overordnet skal der fremskaffes relevante differentierede data om mennesker med handicaps forhold i Kiel. Desuden skal informationer om de relevante indretninger, institutioner og kontaktsteder ordnes. Til slut skal der sammenstilles informationer om barrierefri mobilitet indenfor byens område for mennesker med handicap.

- Sandt nok findes der allerede to fælles servicestillinger som er oprettede på grundlag af SGB IX, men de kan ikke nær udfylde de funktioner, som er tiltænkt dem. Den succesfulde indføring af de fælles tværinstitutionelle servicestillinger i tilbudsstrukturen for de personlige sociale tjenesteydelser for mennesker med handicap i Kiel, er i høj grad afhængig af alle rehabilitionsinstitutioners aktive Kooperation. Uanset at de største rehabilitionsinstitutioner er pensions- og sygeforsikringerne, bør Kiel by stadig støtte videreudviklingen og den aktive udbygning .

Et godt samarbejde mellem alle ydelsesleverandører og forvaltninger skal sikres. Derfor skal disse koordineres omfattende og regelmæssigt indbyrdes på „servicestederne“ .

2. Mere end blot et tag over hovedet – handlingsanbefaling bolig

I Kiel by bor mennesker med handicap i forskellige boligformer. Selvfølgelig gælder målene om virkeliggørelse af ligeberettiget deltagelse og selvbestemmelse for mennesker med handicap også i boligspørgsmål.

Til sikring af ligeberettiget deltagelse og selvbestemmelse, findes der valgmuligheder af boligformen.

Passende til deres behov og ønsker stilles der en boligform med individuelle støtte- og assistancemuligheder til rådighed for mennesker med handicap. Der åbnes i denne forbindelse valgmuligheder jf. FN-Konventionen om mennesker med handicaps rettigheder.

Eksisterende boligkoncepter videreudvikles under forskellige aspekter.

Til videreudvikling af koncepter for „livsrum bolig“ er både aspektet selvbestemmelse og aspektet forsorg vigtige. Ved siden af målsætningerne om deltagelse, selvbestemmelse og ligeberettigelse skal der tages hensyn til forestillingen om beskyttelse og ret. Der tages hensyn til målet om socialrumsorientering og til indføringen af egnede instrumenter til kvalitetssikring og til brugen af kvalificeret fagpersonale.

Der findes rådgivningstilbud og klagemuligheder.

Der skal tages generelt mere hensyn til forskrifter og aspekter fra forbrugerbeskyttelsen: Dette indeholder et udvalg af rådgivningssteder, men også klagemuligheder og en enkel adgang til hjælpemulighederne.

Nye ideer udvikles og omsættes i fællesskab.

Fremtidsorienterede boligkoncepter, som tager hensyn til selvbestemmelse og ønske- og valgrettighederne, udvikles og realiseres sammen med de berørte mennesker. I den forbindelse tages der særligt hensyn til skabelsen af de nødvendige forudsætninger for en ligeberettiget deltagelse i boligområdet og til udformningen af boligtilbud for berørte mennesker.

Der skal skabes flere barrierefrie boliger som er til at betale. Der skal tages særligt hensyn til mennesker med migrationsbaggrunds behov.

For at mennesker med handicap overhovedet kan vælge og træffe beslutninger om selvbestemt bolig, er opbygningen af en differentieret byggeteknisk infrastruktur nødvendig. Denne skal være barrierefri og til at betale. I den forbindelse skal fælles naboforhold for mennesker med og uden handicap i fælles boligformer fremmes og der skal tages særligt hensyn til berørte mennesker med migrationsbaggrund.

Kiel bys tilbud skal også henvende sig til ældre menneskers med handicaps behov. Især tilbud som f.eks. korttidsplejen og bolig med service skal støttes. For mennesker med handicap i pensionsalderen bør man forvente et højt behov for tilbud med dagsstrukturerende virkning. Bortfaldet af beskæftigelse skal så vidt muligt uden brud erstattes af meningsfulde beskæftigelser.

Områderne prævention og sundhedsforsorg indtager en stadig vigtigere position. Tilbud til ældre mennesker med handicap skal først og fremmest ses i synsvinklen op- og udbygning, sikring af livskvalitet og deltagelsesmuligheder i alderdommen.

Overgangene mellem ambulante, delstationære og stationære boligformer skal være flydende. Afgørelsen om en ambulante levering af ydelser, må ikke være afhængig af omkostningsovervejelser. Hvis mennesket med handicap ønsker det, skal beslutningen om ydelsernes form kunne ændres. Deltagelsesplanlægningen angående den passende boligform skal være transparent, beslutningskriterierne skal åbenbares og alle berørte tages med på råd.

På det ambulante område skal man fra starten gå ud fra en opsplitning mellem tilrådighedstilfælde af boligen (byggeteknisk infrastruktur) på den ene side og den personlige hjælp på den anden side.

Ambulante former for ydelser til mennesker med handicap skal udvise pålidelige strukturer: Overgange til en anden bolig- og støtteform kræver særlig hjælp og fleksibel realisering.

Målet om kønnes ligeberettigelse skal også tilstræbes gennem tilvejebringelse af specielle boligmuligheder for piger og kvinder med handicap. Ønsket om en køns-specifik pleje og kontaktperson skal altid efterkommes. Mødre og fædre med handicap skal støttes særligt i deres behov, med den målsætning at de kan leve deres liv med børnene på samme måde som andre mennesker i denne by.

Tilbudene til ældre mennesker med handicap skal udvides derhen, at deres ønsker står i forgrunden.

Overgangen mellem forskellige boligformer skal være flydende, deltagelsesplanlægningen transparent og ydelsernes form skal kunne ændres.

På det ambulante område opsplittes tilrådighedstilfælde af boligen og den personlige hjælp.

Der kræves særlige boliger for piger og kvinder og et gendersensibelt tilbud, som tager hensyn til mødres og fædres med handicaps og deres børns forskellige behov.

3. Mangfoldighed, livfuldhed og uddannelse i daginstitutioner og skole – handlingsanbefaling

Udviklingen af alle børn begynder så tidligt som muligt og støttes i børnehaven.

16

Alle fælles.

I daginstitutioner kan børn lære, at det er normalt at være forskellig.

Pædagogiske fagfolk støttes deri at kunne tage sig af alle børns behov.

Tidlig udvikling og uddannelse allerede før skolen

Den tidlige udvikling tilbyder børn i førskolealderen en vigtig støtte i deres kognitive, kropslige, sproglige, motoriske og sociale udvikling. Udviklingen af barnets personlighed i dets sociale omgivelser er den tidlige udviklings opgave. Forældrene modtager passende rådgivning og støtte.

Hvis forstyrrelser eller svækkelser af barnets udvikling opdages så tidligt som muligt, øges behandlingens succes. Kiel by lægger særligt vægt på denne sammenhæng og støtter fremadrettet tilbudene i byen. I alle før-skole-indretninger skal disse udviklingsmuligheder stå til rådighed eller tilbydes ad anden vej.

I Kiel findes der allerede omfattende fælles uddannelses- og udviklingsmuligheder for alle børn i førskolealderen.

Ved realiseringen af målsætningen inklusion på førskoleområdet retter blikket sig derfor mod spørgsmålet, hvordan det faglige personale i daginstitutioner tager hensyn til børnenes individuelle forudsætninger og behov. Især i daginstitutioner kan børn lære, at mangfoldighed og forskellighed er normaliteten.

Hvis forældre ønsker det, skal der fra 2013 tilbydes dagpleje eller vuggestue.

Kiel by forventer, at organisationer bag daginstitutioner videreuddanner det pædagogiske fagpersonale og de pædagogiske koncepter. De støttes i disse bestræbelser.

Skoleuddannelse

Det tilstræbte princip om alle menneskers ligeberettigede deltagelse forudsætter på skoleområdet koncepter for fælles livs- og læringserfaringer. Målsætningen og den lokale deltagelsesplanlægning for mennesker med handicap i Kiel sætter den fælles skolegang for elever med og uden handicap i forgrunden. Skoleretligt betyder dette, at skoler for børn med handicap frem for alt skal stå til rådighed tæt på hjemmet og hvor forældrene ønsker det.

Efter den Slesvig-Holstenske skolelov skal børn og unge med og uden handicap gå i skole sammen. For at sikre den individuelle støtte af elever med handicap, vil også Kiel gennemføre dette princip i sit arbejde og sørge for de nødvendige rammebetingelser.

Alle elevers fælles skolegang og samarbejdet mellem skolerne forudsætter en omfattende barrierefrihed i skolerne. I Kiel er det i øjeblikket kun et fåtal af de offentlige skoler, som kan tilsikre barrierefrihed.

Alle skoler skal derfor i fremtiden (om)bygges således, at de rent faktisk kan undervise elever med de forskellige støttekrav. De skoler, hvor der allerede går elever med handicap med og uden krav om specialpædagogisk støtte, skal ombygges først. Uafhængigt heraf gælder det, at den barrierrefrie byggesituation og -udstyr skal forbedres i de bestående støttecentre.

For så vidt det er skolens ansvar, skal den finansielle og personelle udrustning til en heldagskoledrift sikres ligesom dækningen af omkostningerne og sikringen af kørselsordninger for elever, som er afhængige af disse. Derudover skal der overfor delstaten arbejdes for, at udførelsen af de nødvendige støtteopgaver ses som en fast del af en skoles aktiviteter.

Derudover skal der udvikles og indføres et kvalificeret målgruppeorienteret rådgivningstilbud indenfor skoleområdet til forældre til børn med handicap.

Alle skoler er åbne for alle elever.

En fælles skolegang kræver passende koncepter og ønskede skoler i nærheden af hjemmene.

Alle børn skal mødes med de nødvendige forudsætninger for sin skolegang.

Kiel vil udbygge barrierefriheden på skolerne.

I heldagsskoler sørges for det nødvendige personale og de rigtige rammer.

Forældre til børn med handicap skal have et omfattende rådgivningstilbud.

Der skal være passende uddannelsestilbud til alle.

Børn med indlæringsproblemer, hvis forældre taler et andet sprog end tysk, har særlige problemer. De skal støttes tidligere og bedre

Også i ferierne er det påkrævet med pasningstilbud til børn med handicap.

Parallelt til udbygningen af skoler til fælles skolegang skal en konception af inklusionen videreudvikles på dag-institutionsområdet.

Alle mennesker med handicap skal kunne tage del i uddannelsestilbud, som orienterer sig mod deres livsbetingelser og erhvervsønsker. Der skal gennemføres særlige anstrengelser for at forbedre deres øjeblikkelige muligheder for en autonom livsudformning. Kiel forpligter sig derfor til at være mere opmærksom på kønsspecifikke rammebetingelser i skoler og på uddannelsesinstitutioner og til at indrette disse.

Ved børn fra migrantfamilier er det ofte svært at se, om indlæringsproblemer kommer fra manglende tyske sprogkunderskaber eller om der ligger andre årsager bag. Skolerne skal med egnede tiltag støttes i tidlig erkendelse af årsagerne til børnenes indlæringsproblemer. Først derefter er det muligt støtte eleverne på en måde, som passer til deres evner.

Til forbedring af kvalitet og kvantitet af de allerede eksisterende tilbud til migranter og migranter med handicap, er det en god ide at indrette et netværk af tilbudsstrukturer. På den måde sikres deltagelse. Heri kan og bør de i Kiel eksisterende migrationsfagttjenester støttes og ledsages.

Uddannelse efter skolen

Kiel skal bruge sine indflydelsesmuligheder aktivt til skabelse af barrierefrie forudsætninger for tertiær uddannelse og livslang læring på uddannelsesinstitutioner som universiteter, faghøjskoler, folkehøjskoler og akademier.

4. Selvbestemt deltagelse med opgaver og beskæftigelser – handlingsanbefaling arbejde og beskæftigelse

Arbejde og beskæftigelse er væsentlige dele af den samfundsmæssige og selvbestemte deltagelse. Arbejde er identitetsdannede, hjælper med udviklingen af den individuelle handlingsevne, og produktiv beskæftigelse giver tilfredsstillelse.

Målet for alle mennesker i Kiel – om med eller uden handicap – er en socialforsikret beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked. De for tiden herskende vanskelige arbejds- og beskæftigelsesbetingelser modarbejder dette mål.

For Kiel med dens egne virksomheder og andele er det en forpligtelse, at overholde hhv. konstant øge ansættelses- og beskæftigelseskvoten for mennesker med handicap. Byen gør sin indflydelse gældende hvor den har del i en virksomhed og i erhvervslivet generelt, for at øge beskæftigelseskvoten.

Gennem et styrket offentlighedsarbejde og rådgivning for arbejdsgivere fremmer Kiel værkstedernes skabelse af såkaldte eksterne arbejdspladser. Den undersøger for sig selv og sine egne virksomheder, hvor sådanne pladser kan indrettes.

Et styrket og differentieret tilbud til mennesker med handicap, som er tilpasset til deres behov er absolut nødvendigt for deres deltagelse i arbejdslivet. Udbygningen af ydelser fra integrationsfagtenester og arbejdsassistancer er et virkningsfuldt beskæftigelsespolitisk instrument. Den „støttede beskæftigelse“ (Supported Employment) og op- og udbygningen af integrative virksomheder byder gode forudsætninger herfor.

Kiel starter med sine erhvervsfremmeprogrammer initiativer til op- og udbygning af integrative virksomheder. I den forbindelse indtager den en formidlerrolle i regionen for potentielle partnere og kontrollerer selv opbygningen.

Arbejde og beskæftigelse hjælper til et selvbestemt liv og udvikling.

Målet er at alle mennesker har fast socialforsikret arbejde i virksomheder.

Kiel sikrer i sin indflydelsesfære, at mennesker med handicap foretrækkes til stillinger.

Arbejdspladserne og tilpasnings- og støtteydelse skal indrettes efter menneskenes behov.

Målet kan nås med op- og udbygningen af integrative virksomheder.

Dertil skal Kiel udvikle koncepter som suppleres med målrettede tiltag for særlige målgrupper.

Nye uddannelsesfag og delkvalificeringer åbner forbedrede perspektiver.

Skoler, værksteder og re-hainstanser skal arbejde tættere sammen.

Tilbud fra værksteder og andre indretninger skal opretholdes.

De skal også videreudvikles for at nå målsætningen om inklusion.

Indenfor rammerne af den egne kommunale arbejds- og beskæftigelsespolitik vil Kiel sammen med de relevante aktører koncipere et program for mere arbejde og beskæftigelse til mennesker med handicap.

I dette program udvikles især målrettede tiltag for kvinder med handicap, psykisk syge mennesker, tilbud til mennesker over ca. 55 år med handicap og kvalificeringstiltag for arbejdsduelige med handicap, som ledsages af "Agentur für Arbeit und Integration (Jobcenter)".

Kiel tager initiativet dermed unge mennesker med handicap kan opnå en kvalificerende uddannelse: Sammen med IHK, håndværkskamrene, fagforeningerne og yderligere partnere, vil den undersøge, om delkvalificeringer fra uddannelsesfag kan anerkendes.

Kiel vil stadig arbejde for målet, at videreudvikle de hidtidige tilbud om lavtærskel uddannelser (f.eks. hjælper) eller at koncipere nye tilbud.

Før unge mennesker med handicap tager skridtet ind i de faglige uddannelser, skal rehabiliteringsinstansen tilstræbe en tidligere og tættere integration med skolerne. Kiel vil opnå, at de som fremtidige ydelsesinstanser indbindes i processerne på et tidligere tidspunkt, end det har været tilfældet hidtil.

Der vil også i fremtiden være behov for tilbud om arbejde og beskæftigelse til mennesker med handicap i anerkendte værksteder, dagcentre og andre beskæftigelsesindretninger.

Værkstederne er ansvarlige for at udvikle nye arbejds- og beskæftigelseskoncepter. Dertil hører skabelsen af yderligere værkstedspladser i virksomheder på det primære arbejdsmarked. Værkstederne åbner sig med sine lokaler for et tættere samarbejde med virksomheder fra det almene arbejdsmarked.

Behovet for arbejdstilbud i værkstederne til mennesker fra ca. 55 år vil stadig vokse. Kiel udvikler sammen med menneskerne med handicap og ydelsesbringerne nye tilbud om ledsagelse fra arbejdslivet til pensionisttilværelsen.

Kiel forpligter sig til at give opgaver til værksteder for mennesker med handicap.

Forsorgskontoret efter handicaploven gennemfører i en mindst toårig turnus virksomhedsbesøg i virksomheder i Kiel. Udover rådgivningstilbudene for svært handicappede, ledsagende hjælp i arbejdslivet og ang. opsigelsesretten, informerer det overalt om svært handicappedes retsstilling og yder i enkelttilfælde rådgivning. Rådgivningen af arbejdsgivere indeholder tiltag, som støtter ny- og viderebeskæftigelsen af svært handicappede mennesker.

Især ældre mennesker har brug for en god ledsagelse i arbejdsliv og pension.

Kiel vil rådgive og støtte virksomheder.

5. Forhindringer og afspærringer skal ikke kun fjernes fra hovederne – handlingsanbefaling barrierefrihed og mobilitet

Kiel vil tilbyde alle mennesker med handicap de bedste muligheder: Forbedring af livsbetingelserne, oprettelse af chancelighed og deltagelsesmuligheder.

FN-retningslinjerne om menneskers med handicaps rettigheder og „Agenda 22“ skal udmøntes i Kiel.

Alle mennesker opfordres til at deltage.

Busser, skibe og taxier til alle i Kiel!

Mennesker med svære handicap af graden „aG“ kan bruge en kørselsservice.

Barrierefrihed er påtrængende nødvendigt i nød- og redningssystemet.

Kiel føler sig særligt forpligtet til at forbedre livsbetingelserne for mennesker med handicap. Reglerne til sikring af chancelighed skal overholdes. Målestokken for succes består i antallet af deltagelsesmuligheder, som faktisk tilbydes.

FN-konventionen om mennesker med handicaps rettigheder og Kiels aktionsprogram, som lever op til kravene i „Agenda 22“ til gennemførelse af FN-standardreglerne, kræver en kontinuerlig nedbryden af barrierer også i Kiel.

Alle mennesker i Kiel, det rådgivende udvalg for mennesker med handicap og andre berørte skal bindes aktivt ind i den samlede proces – fra planlægningen over gennemførelsen til evalueringen. Hvis alle fra start er indbundet i udførelsen af planlægnings- og realiseringsprocessen, kan mennesker med handicap opnå en høj grad af selvstændighed i deres liv. Et selvstændigt liv bliver først muliggjort, når dette er tilfældet.

For at gøre det muligt for alle mennesker at bruge den kollektive transport, skal trafik- og persontransportnettet ombygges til barrierefrihed. I tæt samarbejde med Kiels taxiselskaber skal der tilstræbes aftaler om målsætninger, således at der står tilstrækkeligt med barrierefrie taxier og udlejningsbiler til rådighed.

Mennesker med handicap har krav på ligeberettiget deltagelse i brugen af den kollektive trafik. Eftersom dette krav ikke er tilstrækkeligt realiseret i den daglige praksis og mobiliteten dermed ikke er sikret, stiller Kiel i en af rådsforsamlingen udtænkt og fastlagt form en kørselsservice til rådighed for svært handicappede personer med handicapgraden „aG“.

Til skabelsen af et mobilt nød- og redningssystem for svært handicappede mennesker i Kiel skal dette udrustes barrierefrit. Nødopkaldcentralen og politi og brandvæsen skal være indenfor barrierefri rækkevidde.

I alle offentligt benyttede bygninger skal der oprettes barrierefrihed. Kiel støtter med stabskontoret „Barriere-

frit byggeri“ også de private bygherrer. Brugen af offentlige kontorer, skoler, folkehøjskole, børnehaver, sportanlæg, teater, byens organers mødelokaler, andre forsamlingsrum og borgerhuse skal være sikret for alle mennesker. Specielt uddannelsestilbud fra Kiels folkehøjskoles „Kieler Runde“ – kooperations sammenslutning for videreuddannelse og indretninger for mennesker med handicap skal indrettes barrierefrit og åbent for alle.

Ved offentligt tilgængelige bygninger som forretninger, hoteller, lægepraksis og lignende indretninger skal evt. nødvendige tildelinger af koncessioner og tilladelser knyttes til passende betingelser, som giver sig selv ud fra de gældende normer.

Der skal skabes tilskyndelser til en barrierefri indretning af boliger og byggetilladelser skal så vidt muligt knyttes til passende betingelser. Det skal være målsætningen for det første at sikre, at der er boliger til mennesker med handicap og for det andet at indrette alle indgange og udendørsanlæg barrierefrit. I Kiel oprettes et for alle tilgængeligt register over barrierefri boliger.

Alle anlæg, stier, pladser, gader, skilte- og signalanlæg, legepladser, ungdomstræf og andre indretninger skal i tidens løb tilpasses til de forskellige målgruppers krav og indrettes tilgængeligt for alle.

Allerede i planlægningen og under anlægget af nye pladser og stier skal der træffes foranstaltninger, således at de nødvendige installationer ved folkefester og lignende lejligheder kan opstilles barrierefrit. Eksisterende barrierefrihed må heller ikke midlertidigt blokeres.

Etableringen af en speciel fejlretningsservice indenfor rammerne af den eksisterende nød- og køreservice, som kan benyttes af alle kørestolsbrugere skal udtrykkeligt støttes.

Til opfyldelsen af alle i disse målsætninger formulerede mål skal alle barrierer fjernes for at muliggøre en ligeberettiget og selvbestemt deltagelse.

Den barrierefrie adgang til alle offentligt benyttede bygninger og kontorer skal garanteres.

Det samme gælder også for alle andre offentligt tilgængelige bygninger.

Tilskyndelser og pålæg skal sikre barrierefri bolig til alle.

Det offentlige rum er som alle foranstaltninger for alle og skal indrettes derefter.

Nødservice for kørestolsbrugere skal sikres og udbygges.

6. Kultur er for alle! – Handlingsanbefaling kultur, fritid og sport

Kultur kan føre mennesker sammen og skal være tilgængelig for alle.

Mennesker med handicap har ikke andre fritidsinteresser end mennesker uden handicap.

Alle skal kunne deltage – om nødvendigt med assistance.

Mennesker med og uden handicap beriger sammen Kiels kultur.

Kultur, sport og andre fritidsaktiviteter kan føre menneskerne i en by sammen. Fordi kulturtilbud helst skal kunne nå alle mennesker i Kiel, skal alle kulturelle foranstaltninger i Kiel være barrierefrit tilgængelige for alle mennesker. Denne deltagelse i samfundslivet skal i Kiel sikres med særlige initiativer for mennesker med handicap.

Mennesker med handicap har ikke andre fritidsinteresser end mennesker uden handicap. Derfor består hovedopgaven i at nedbryde barrierer, som forhindrer eller besværliggør adgangen. Det gælder for det kulturelle og for det sportslige liv, for underholdningsvirksomheder og for oplevelsen af natur. Eksisterende barrierer opføres på en liste og afskaffes en efter en. Indretninger og foreninger modtager ekstra støtte, hvis de laver tilbud til alle.

Hvis et menneskes handicap kræver det, skal der sikres assistance til fritidsaktiviteter.

For at give hidtil udelukkede mennesker mulighed for deltagelse, støtter Kiel også specielle tilbud på kultur-, sport- og underholdningsområderne og opmuntrer dermed til et aktivt fritidsliv. Der skal regelmæssigt informeres om de tilbud, som retter sig specielt mod mennesker med handicap.

To initiativer kan her nævnes som forbillede: Det integrative teater Kiel har bragt nye impulser; især i samarbejde med teatret i Werftparken har mennesker med og uden handicap beriget Kiels teaterliv med deres offentlige forestillinger. Det bør hilses velkomment at Kiel nu er ansvarlig for dette projekt. Også den integrative maledgruppe i Neues Rathaus, støttet og fremmet af byen, er et godt eksempel på en vellykket Kooperation. Disse projekter må ikke bringes i fare; Kiel skal tilskynde til yderligere projekter og fremme disse.

Også for kultur- og fritidsområdet gælder: Kiel skal i sine overvejelser tage hensyn til de forskellige livssituationer og erfaringer for kvinder og mænd med handicap.

7. Uden oplysning og reklame sker der intet – handlingsanbefaling offentligheds- og mediearbejde

Hvem der vil deltage selvbestemt i samfundslivet, skal være informeret.

Kiels offentligheds- og mediearbejde skal rette sig mod målet inklusion og skal være barrierefri.

For mennesker med et handicap er informationer om byen, forvaltningen og om indretninger, institutioner, foreninger og klubber uundværlige. Disse skal formuleres omfattende, aktuelt og efter målgrupper.

Et aktivt og strategisk offentligheds- og mediearbejde bidrager til nedbrydningen af „barrieren i hovedet“. Det tjener ligeledes til at informere offentligheden om menneskers med handicaps situation og forskellige livsbe- tingelser og til omsætning af deltagelsesplanlægningen. Hertil er et bedre samarbejde mellem de handlende personer, institutioner, foreninger og klubber nødven- digt.

Mennesker med handicap skal fra starten bindes tæt ind i offentligheds- og mediearbejdet. Denne medvirken styrker deltagelsen og øger produkternes kvalitet (bl.a. pressemeddelelser, brochurer, flyers etc.).

Sammen med institutioner, foreninger og det rådgiven- de udvalg for mennesker med handicap udvikler Kiel årligt et afstemt program for offentlighedsarbejdet med det mål, at informere om målsætningen og den lokale deltagelsesplanlægning og at omsætte denne.

Kiel og det rådgivende udvalg for mennesker med han- dicap informerer og beretter løbende offentligt om be- slutninger, rådslagninger, tiltag og projekter. Hertil udar- bejdes et kommunikationskoncept.

De moderne informations og kommunikationsteknolo- gier giver alle mennesker en omfattende barrierefri ad- gang til omverdenen og til alle slags aktuelle informa- tioner. Disse medier skal i særlig grad støttes og bruges.

Kiel vil indrette sit offent- lighedsarbejde barrierefrit, aktuelt, omfattende og målgruppespecifikt, Mål- sætningen skal være in- klusion af alle mennesker.

Også offentligheden skal informeres om menneskers med handi- caps situation.

Mennesker med handicap skal bindes med ind i of- fentligheds- og mediear- bejdet.

Der udvikles et årspro- gram for offentliggørelse med de berørte.

Dertil hører også de løben- de beretninger om beslut- ninger og rådslagninger i byens organer.

Kiels barrierefrie intenettil- bud skal udbygges, alle publikationer, skal også offentliggøres der, i sti- gende grad skrevet i et letforståeligt sprog.

Hidtil udgivne publikationer (perspektiver, kørestolsførere, fit i Kiel) videreudvikles og aktualiseres.

Brochurer om fritidstilbud til forældre til børn med handicap og om erhvervsperspektiver nyfremstilles.

Kiel vil videreføre hhv. udvikle følgende enkeltprojekter:

- ▶ Udbygning af den egne barrierefrie homepage (inkl. byens egne virksomheder/andele).
- ▶ Publikationer skal også offentliggøres på internet.
- ▶ Forstærket offentliggørelse af publikationer i et letforståeligt sprog.
- ▶ Rådgiveren Perspektiver skal aktualiseres hvert andet år og offentliggøres på internet på engelsk, polsk, tyrkisk og russisk.
- ▶ Byføreren for kørestolsbrugere og bykortet for mennesker med handicap skal videreudvikles, aktualiseres og offentliggøres på internet.
- ▶ Brochuren Fit i Kiel skal videreudvikles.
- ▶ Der skal udvikles og udgives en brochure med fritids- og kulturtilbud og en brochure med informationer og præsentation af tilbudene i daginstitutioner og skoler, som henvender sig til forældre af børn med handicap.
- ▶ Der skal udarbejdes en brochure om faglige uddannelser og om arbejde og beskæftigelse på værkstederne og dagcentrene i region Kiel.

Vi henleder opmærksomheden på, at yderligere materialer til den socialpolitiske høring „Inklusion – Kiel-metoden for mennesker med og uden handicap“ samt modtagne høringssvar til den samlede tekst kan ses på koordinationscenter for mennesker med handicap på kommunekontoret for familie og sociale spørgsmål, Stephan-Heinzel-Str. 2, 24116 Kiel.

